కొన్ని దశాబ్దాలపాటు ఆకాశవాణిలో వివిధ హోదాల్లో పనిచేసిన అల్లంరాజు వెంకటరావు గారు ‘సుధామ ‘గా సాహితీ లోకంలో సుప్రసిద్ధులు. సుధామగారు కవి, రచయిత, వక్త, కాలమిస్ట్, కార్టూనిస్ట్, సాహితీ విమర్శకులు..! వృత్తి రీత్యానూ, ప్రవృత్తి రీత్యానూ ఆయన కలుసుకున్న, తెలుసుకున్న వ్యక్తుల గురించి, సందర్భాల గురించి ప్రతినెలా ‘రేడియో జ్ఞాపకాలు ‘గా మలచి మనకి అందిస్తున్నారు. సుధామగారి ఇ-మెయిల్ -
sudhama_51@yahoo.com

14

1979 **అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరం.** ఆ ఏడాది ఆకాశవాణిలో - పిల్లల విద్య - వికాసం - ఆరోగ్యం మొదలయిన అనేక పార్శ్వాలను గురించి బోలెడు కార్యక్రమాలు ప్రసారం అయ్యాయి. నా ‘బాలలం మేం ఒక్కటే‘ - గీతం అంతర్జాతీయ గీతంగా, రేడియోలోనే కాదు, అనేక పాఠశాలల్లోనూ ప్రాచుర్యం పొందింది. ‘ఈ పువ్వులను పూర్తిగా వికసించనిద్దాం‘ అనే రూపకం ఒకటి - వీధి బాలల సమస్యలను గురించి కూడా బయటి ఇంటర్వ్యూలతో రూపొందించి, వివిధభారతి నుండే జూన్‘19 న ఆ ఏడాది నేను ప్రసారం చేసాను. అలాగే నవంబర్ 14, 1979 న మధ్యాహ్నం 3 గంటలకు హైదరాబాద్ కేంద్రం నుండి పిల్లల కార్యక్రమంలో పిల్లల ఆరోగ్యం, ముఖ్యంగా టీకాల ప్రాధాన్యం తెల్పుతూ, నేను రాసిన సంగీత రూపకం (ఒక పాట కథ లాంటిది) ‘ఒకనాటి కల‘ ప్రసారమయింది. టీకాలు పిల్లలకు స్నేహితులనీ, పాఠశాలల్లో టీకాలు వేస్తూండే నాటి సదుపాయాన్ని పిల్లలు వదులుకోరాదనీ, చేసిన ఆ రచనకూ మంచి ప్రాచుర్యం వచ్చింది. దానిని పిల్లలు రవీంద్ర భారతి వేదిక మీద అభినయించారు. 1979 ప్రారంభంలోనే జనవరి 9 న మా వివిధభారతి మణిమాలలో ‘బాలలారా రండి‘ అనే కార్యక్రమం నేను రచించి, రూపొందించి, ప్రసారం చేసి అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరానికి స్వాగత కార్యక్రమం చేసాను. మార్చి 28 న కార్మికుల కార్యక్రమంలో కూడా ‘బాల్యం‘ గురించి నేను రచించిన స్కెచ్ ప్రసారమయింది.

"అమ్మా చూడే బడి ఎగ్గొట్టి
వచ్చేసిందే మన చెల్లాయి
చెప్పకుండా పారిపోతే
తప్పుకదమ్మా! అసలు తప్పుకదమ్మా.."

అంటూ చెల్లెలిపై అన్న పితూరీతో మొదలయ్యే ‘ఒకనాటికల‘ సంగీత రూపకంలో టీకాలకు భయపడి పారిపోయి వచ్చిన పిల్ల కలలో - ‘టీకాలం మేం టీకాలం - స్నేహితులం మీ స్నేహితులం - భయమెందుకు ఓ పిల్లల్లారా - మీ బాగుకోరే మేం ఉన్నాం‘ అంటూ డి.టి.పి, ఓరల్ డ్రాప్స్, మొదలైన వాటిగురించి వివరించడం జరిగింది. నాటి రేడియో అక్కయ్య తురగా జానకీరాణిగారు

తర్వాతకాలంలో దీన్ని పాలగుమ్మి విశ్వనాథం గారిచే పునస్సంగీత పరచి, ఓ ఇంటర్నేషనల్ బ్రాడ్ కాస్టింగ్ పోటీలకు పంపించారు కూడాను. అక్కడా అది ప్రశంసలు పొందింది.

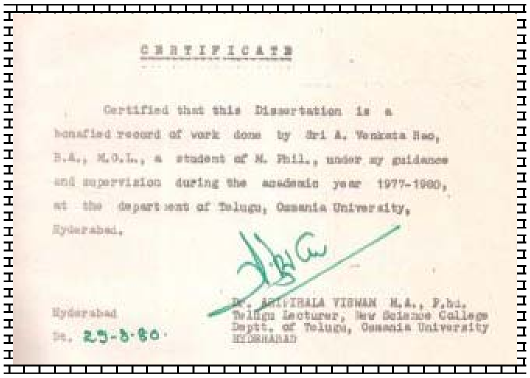
CERTIFICATE

Certified that this Dissertation is a bonafied record of work done by Sri A. Venkata Rao, B.A., M.O.L., a student of M. Phil., under my guidance and supervision during the academic year 1977-1980, at the department of Telugu, Osmania University, Hyderabad.

Hyderabad
Dt. 25-8-80.

Dr. ARIPIRALA VISWAM M.A., P.hD.
Telugu Lecturer, New Science College
Deptt. of Telugu, Osmania University
HYDERABAD

1980 లో మార్చి తరువాత ఒకటి రెండు నెలలు విడతల వారిగా సెలవు తీసుకుని, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో నేను చేస్తున్న ఎం.ఫిల్ పరిశోధన "తెలుగు అభ్యుదయ కవిత్వంలో భావచిత్రాలు" (IMAGERY IN PROGRESSIVE TELUGU POETRY) సిద్ధాంత గ్రంధ రచన దాదాపుగా పూర్తిచేసాను. నాకు గైడ్ డా.అరిపిరాల విశ్వంగారు. ఆయన న్యూసైన్స్ కళాశాలలో పనిచేస్తుండేవారు. మంచికవిగా ప్రసిద్ధులు. వారూ, ఎ.మురళీధర్ వంటి వారూ నిఖిలేశ్వర్ వంటి యువకవులకు (అప్పటికి నిఖిలేశ్వర్ కాదు, కె.యాదగిరి రెడ్డియే! దిగంబర కవుల్లో చేరాక ''నిఖిలేశ్వర్' అయ్యాడు) ఎంతో స్ఫూర్తిగా ఉండేవారు. ఇంటర్నేషనల్‌గా కూడా ఇంగ్లీషులోనూ కవిత్వం రాసి అరిపిరాల విశ్వం కవిగా ఖ్యాతితో ఉండేవారు. అయితే అప్పటికే విశ్వంగారు తాత్వికతలోకి ప్రయోగించి, 'పరంపరా' అనే కేంద్రాన్ని కూడా నిర్వహిస్తూ, దాదాపు పూర్తిగా ఆధ్యాత్మిక, తాంత్రిక మార్గంలోకి మళ్ళారు. తనకు నా తరువాత ఇంక ఏ విద్యార్థినీ పరిశోధనకు పంపవద్దని, యూనివర్సిటీకి ఉత్తరం రాసి, నా చేతనే అందింపచేసారు కూడాను! ఆయన నా సిద్ధాంత గ్రంధం ప్రత్యక్షరం చదివారు. ఒక అధ్యాయం రాయడానికి రెండు నెలలు... ఆయన ఆమోదానికై తిరిగాను. "నీకు ఎం.ఫిల్. డిగ్రీ ఎలాగయినా వచ్చేస్తుంది. దానికేం ఫర్వాలేదు. కానీ నీ సిద్ధాంత రచన ప్రామాణికంగా ఉండాలి. నువ్వు రాయగలవు" అని నేను డీలా పడిపోకుండా ప్రోత్సహించి, తన స్వంత లైబ్రేరీ నుండి ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు ఎన్నో రిఫరెన్స్‌కు ఇచ్చారాయన. ఆ తరువాత డా.అరిపిరాల విశ్వం తాను 'స్వామీ ఆనందఘన'గా మారిపోయారు. శశాంకగారి కుమారుడైన నేటి దూరదర్శన్ కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారి ఓలేటి పార్వతీశం ఇటీవల చెప్పేంతవరకూ నాకు తెలియనే లేదు, అరిపిరాల 2011 జనవరి మొదట్లోనే అనంతపురం నుండి కార్లో హైదరాబాద్ వస్తూ రోడ్డు ప్రమాదంలో మరణించారని. 'రేపటి స్వర్గం', 'మనస్,' 'హళేబీడు' వంటి తన కావ్యాల ద్వారాకవిగా, అందునా ఒక గొప్ప తాత్త్విక కవిగా డా.అరిపిరాల విశ్వంగారు (ఆయనకేమీ పట్టదన్నమాట నిజమేగానీ) నిజంగా పొందవలసినంత గుర్తింపు, కవిగా పొందకుండా, ఒక విస్మృత కవిగానే మిగిలిపోవడం సాహిత్య ప్రపంచంలో ఒక లోటే! కవిగా ఆయన ఎంత సహృదయుడు కాకపోతే - 1983 లో నేను జాతీయకవిగా తెలుగుకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూ, ఆకాశవాణి జాతీయకవి సమ్మేళనానికి ఎన్నికైనప్పుడు మిగతా భాషల్లోకి అది అనువదితమై ప్రసారమయ్యేందుకు, నా కవితను తనే ఆంగ్లంలోకి అనువదించి ఇస్తారు! ఒక శిష్యుడిపై గురువుకు అంత వాత్సల్యం ఉండడం, తానూ కవియై ఉండి శిష్యుడి అభివృద్ధిని అభినందించడం నా అదృష్టమే మరి! ఆయన అజ్ఞాతంగా తన తాంత్రిక ప్రపంచంలోకి వెళ్ళిపోయి, అటునుంచి అటే ఈ లోకం నుండే నిష్క్రమించడం ఇంకా నమ్మశక్యంగానే లేదంటే నమ్మండి! విశ్వం అనంత విశ్వంలో కలిసిపోయారు.

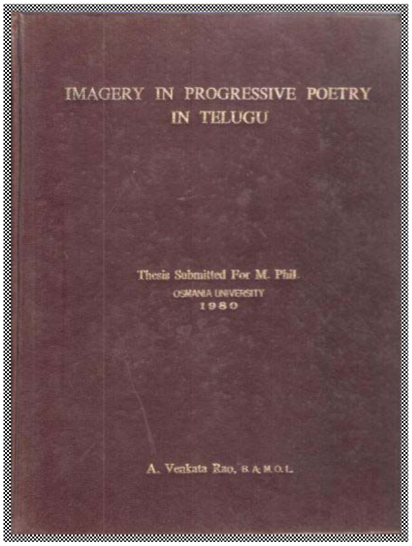

డా.అరిపిరాల విశ్వం

నా రెండేళ్ళ ప్రొబేషన్ పిరియడ్ పూర్తయ్యాక, 1980 జూన్‌లో ఆకాశవాణి వివిధభారతి వాణిజ్య ప్రసార విభాగంలో ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్‌గా అఫీషియేటింగ్ కెపాసిటీలోకి వచ్చాను. నేను నా ఉద్యోగ, నా పరిశోధనలలో బిజీ అయి, వివాహం మాట తలపెట్టకపోవడంతో, మా అమ్మా నాన్నగారూ మేనరికం వంటిదే అయిన మా తమ్ముడి సంబంధాన్ని స్థిరపరచాల్సి ఉందనడంతో; తన

వివాహం చేసేయమనీ, నాకు ఉద్దేశం లేదనీ కచ్చితంగా చెప్పాను. అందువల్ల నా కన్నా ముందే మా తమ్ముడి వివాహం మా అమ్మ కజిన్ బ్రదర్ కూతురితో 1980 డిసెంబర్ లో జరిగింది. వాడికి పుట్టిన కూతురు 'సుషమ' నన్ను 'బాబాయ్' అనే అంటుంది. కొందరు మునుపు తండ్రిని బాబాయ్ అనేవారు. మా దగ్గర తండ్రి తమ్ముడినే బాబాయి అనడం అలవాటు.

1980 ఆగస్టు 29 న డా.అరిపిరాల విశ్వంగారు నా సిద్ధాంత రచనను సర్టిఫై చేయగా, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయానికి ఎం.ఫిల్ పట్టా పూర్తిచేసేందుకు సమర్పించాను. భావచిత్రాల గురించి పరిశోధించడానికి డా. జి.వి సుబ్రహ్మణ్యంగారు ప్రేరణ ఇవ్వగా, అప్పుడు తెలుగు శాఖాధిపతిగా ఉన్న డా.బిరుదురాజు రామరాజుగారు అనుమతినిచ్చారు. డా.అరిపిరాల విశ్వంగారు గైడ్ చేశారు. ఆ ముగ్గురూ ఇప్పుడు ఈ లోకంలో భౌతికంగా అదృశమైపోయారు. అవిస్మృత సారస్వత మూర్తులు. ఆ ముగ్గురూ నేను నిర్వహించిన రేడియో కార్యక్రమాలలో వచ్చి పాల్గొనడం ఉద్యోగంలో నాకు తృప్తి మిగిల్చిన వాటిల్లో ఒకటి.

రవివర్మ

1980 లో రేడియోలో నేను చేసిన కార్యక్రమాల్లో మా వివిధభారతిలో మే' 18న జనప్రియ కార్యక్రమంలో నేను రచించి సినిమా పాటలతో రూపొందించిన 'ఆకాశానికి అటూ - ఇటూ' అనే కార్యక్రమం ఒకటి. అందులో విశేషం - ఆ రూపకంలోని స్త్రీ - పురుష కంఠాలు శ్రీమతి శారదా శ్రీనివాసన్, శ్రీ జి.జె. రవివర్మలవి కావడం. నా రచన అని వారిద్దరూ ఎంతో ఇష్టంగా వారి స్వరాలు ఇచ్చారు. రవివర్మది కూడా చాలా మంచి కంఠస్వరం. గొప్ప డ్రామా వాయిస్! స్పోర్ట్స్ విభాగంలో ప్రొడక్షన్ అసిస్టెంట్‌గా ముందు చేరినా, ఆ తరువాత అదే విభాగానికి ప్రొడ్యూసర్ అయ్యాడు. కానీ తన ఆసక్తి ఎక్కువగా నాటకాల మీదనే గాలిబ్, వేమన వంటి పాత్రలను రేడియోలో రక్తికట్టించిన గళం తనది. నాతో బాటు మా బ్యాచ్‌లోనే సెలక్ట్ అయి విజయవాడలో చేరిన పి.వి.శారద బదిలీ మీద హైదరాబాద్ వచ్చేసింది. తను వచ్చి చేరిన కొత్తల్లోనే నేను రాసిన 'జీవనజ్యోతి' అనే రూపకంలో ఆసక్తిగా అప్పటికే వివాహమై గర్భిణిగా ఉండి కూడా పాల్గొనింది.

పి.వి.శారద

వివిధభారతిలో ఉద్యోగమయినా హైదరాబాద్ 'ఎ' కేంద్రం కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం జరుగుతూండేదని చెప్పానుగా! ఆపద్ధర్మంగా 'గాంధీమార్గం' చదువుతూండడం, భావవాహిని, రాగం - భావం కార్యక్రమాలకు స్క్రిప్ట్ రాసి చదవడం, నాటకాల్లో అవసరార్థం చిన్న చిన్న పాత్రలకు గళం ఇవ్వడం, యువవాణిలో కృష్ణశాస్త్రి, వీరేశలింగంపై ప్రసంగాలు చేయడం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర రజతోత్సవాలు 1980 లోనే మొదలవడంతో - కేంద్ర, రాష్ట్ర అభివృద్ధి అంశాలకు సంబంధించి ప్రసారం చేయాలని ఆదేశించిన దాదాపు నూటయాభైకి పైగా స్లోగన్స్, జింగిల్స్ రచించడం 1980లోనే. ఇదీ గుర్తున్న ఓ విషయం.

1981 లో వివిధభారతి స్టాఫ్ కన్సల్టేటివ్ కమిటీ ఒకటి ఏర్పరచి, స్టేషన్ డైరెక్టర్ శ్రీ అజీజ్ ఖురేషి నన్నూ అందులో సభ్యుడిని చేశారు. ప్రతి రెండునెలలకోసారి వివిధభారతి వాణిజ్య ప్రసార విభాగం హైదరాబాద్ ఉద్యోగుల సాధకబాధకాల గురించి సమావేశాలయ్యేవి. సమావేశాలేమయినా - ఆయన వ్యవహార సరళి ఆయనిదే!..

'ఈ మాసపు పాట' అని లలిత సంగీత విభాగం ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రం నుండి ఒక పాటను, ఈనెలపాటగా ఏ నెలకు ఆ నెల కొత్తగా రాయించి, రూపొందించి ప్రసారం చేయడం ఒక ఆనవాయితీ! ఈ మాసపు పాటగా తను పాట రాయాలని కవులకూ, ఆ పాటకు రూపకల్పన చేయాలని సంగీత దర్శకులకూ, పాడాలని గాయనీ గాయకులకూ ఒక అభిలాషగా ఉంటూండేది. అది ఒక 'ప్రిస్టేజియస్' కార్యక్రమంగా భావించేవారు. మే'1981లో నా చేత అలా ఈ మాసపు పాట రాయించారు. ఒక దేశ భక్తి గీతాన్ని ఈ మాసపు పాటగా ప్రసారం చేయడం కోసం అలా రాసిన పాటే -

"స్వాతంత్ర్యం నా పేరు.

భారతం నా ఊరు
ప్రతి నిత్యం మహోదయం
నా హృదయం కోరు"

వి.రతన్ ప్రసాద్,

పి.వి.సాయిబాబా

అన్న పల్లవితో అప్పటికి వర్ధిష్ణు సంగీత దర్శకుడైన శ్రీ పి.వి.సాయిబాబా సంగీత దర్శకత్వంలో రూపొంది ప్రసారమైంది. ఎవరు పాడారో ఇప్పుడు నాకు గుర్తులేదు. అలాగే ఓ పావుగంట నాటిక రాసి నేనే దర్శకత్వం వహించింది. హైదరాబాద్ 'ఎ' కేంద్రం నుండి 26.3.81 న ప్రసారమయింది. దానిపేరు 'ఇదండీ వరస'. అందులో చిన్నక్క, ఏకాంబరంగా ప్రసిద్ధులైన శ్రీమతి వి.రతన్ ప్రసాద్, వట్టం సత్యనారాయణ కూడా పాల్గొన్నారు. వివిధభారతిలో ఉంటూ ప్రధాన కేంద్రంలో నేనిలా కార్యక్రమాలు రూపొందించడం కొందరికి చిత్రంగా తోచేది! ఇవేమీ విద్యుక్త ఉద్యోగ ధర్మంలో భాగాలు కావు.

వట్టం.సత్యనారాయణ

నిజానికి ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్‌లుగా నాతోబాటు వివిధభారతిలోనే నాడున్న శ్రీ జి. విఠలరావు వంటివారు కేవలం తమ విధులకే అంటిపెట్టుకుని షిఫ్ట్‌లు చేసి వెడుతూండేవారు కూడాను. ఇది విత్తం కోసం కానే కాదు. ప్రవృత్తిలో ఆనందప్రదమైన 'చిత్తం' కోసం అంతే!

(ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ ప్రధాన కేంద్రానికి బదిలీ కబుర్లతో వచ్చే నెల విశేషాలు)

NEW
Click here to share your comments on this article